

Even uw aandacht...

Deze 'smaakmaker' laat u toe kennis te maken met dit werk.

Dit tekstfragment mag niet gebruikt worden voor opvoering. Het mag niet worden gedownload, afgedrukt of verder verspreid.

Indien deze smaakmaker u bevalt, raden we u aan het volledige toneelstuk te ontlenen en te lezen voor u tot de aankoop van boekjes voor opvoering beslist.

Veel leesplezier!

RELATIEF

toneelspel in vier bedrijven

door

Peter de Kemel

1880

Toneelfonds J. Janssens – Antwerpen
2016
Nr. 2217

DE KLUCHT VAN MEESTER PATLIJN

door

1880
PAUL VAN KEYMEULEN

Vrij naar de Middelfranse farce

Toneelfonds J. JANSSENS * Antwerpen

1991

(N° 1886)

OPVOERINGSRECHT

Het opvoeringsrecht wordt verkregen na aankoop van tenminste 6 tekstboekjes bij de uitgever en na betaling van de verschuldigde auteursrechten aan:

S.A.B.A.M.
Aarlenstraat 75-77
1040 Brussel 4

Na aankoop van het verplicht aantal boekjes krijgt men van de uitgever een aankoopbewijs. Dit bewijs moet samen met een aanvraagkaart waarop plaats en datum(s) van opvoering werden ingevuld, minstens veertien dagen voor de opvoering(en) naar S.A.B.A.M. worden gestuurd.

Men is volgens de Auteurswet strafbaar als men gebruik maakt van gekregen, gehuurde, geleende of gecopieerde boekjes.

Wanneer men niet voldoet aan de hier opgesomde voorwaarden, worden de geldende auteursrechten met 100% verhoogd.

Voor Nederland wende men zich tot:
I.B.V.A. "Holland"
Postbus 363
1800 AJ Alkmaar.

Wettelijk Depot D/1991/220/25
ISBN 90-385-0080-7

© 1991 Toneelfonds J. Janssens/Paul van Keymeulen

Niets uit deze uitgave mag worden verveelvoudigd en/of openbaar gemaakt door middel van druk, fotocopie, microfilm of op welke wijze ook zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van de uitgever.

PERSONAGES

(1 dame - 5 heren)

Meester Patlijn, advocaat

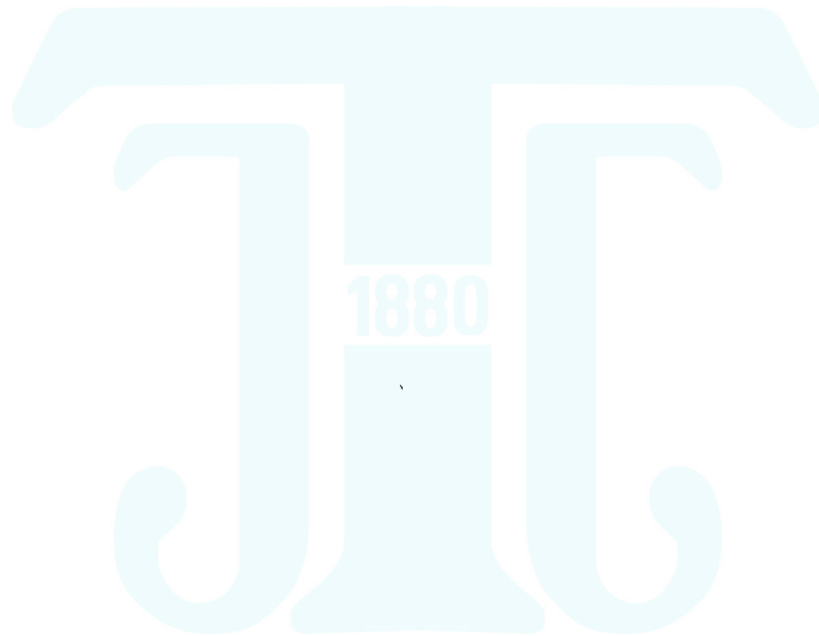
Willemijn, zijn vrouw

Meester Willem, lakenhandelaar

Schaapman, zijn herder

Een rechter

Een griffier

EERSTE BEDRIJF

Het toneel is in twee verdeeld. Rechts de woonkamer van Patlijn, links de winkel van meester Willem, de lakenhandelaar. Voor de beide delen is een doek.

Eerste Tafereel

Woonkamer van Patlijn, die samen met zijn vrouw aan het eten is. Nogal armoedig en schaars gemeubileerd interieur.

PATLIJN : (neerslachtig en wrokkig) De Heer mag ons genadig zijn. Ik weet niet meer van welk hout pijlen maken. Hoe ik mijn hersens ook kwel, ik zie geen uitweg. Ik kan geen zaak meer vastkrijgen. Geen diefstal, geen overval, niets. Het lijkt wel of de mensheid eerbaar is geworden. Het is niet meer zoals vroeger. Toen was ik een advocaat met naam en met cliënten. Rest mij alleen de naam.

WILLEMIJN : (spottend) Een advocaat met naam en geen boter op zijn brood. En binnenkort zelfs geen brood. Patlijntje staat niet meer zo hoog aangeschreven als vroeger, toen iedereen je raad kwam inwinnen. Vroeger, ja ! Maar wie ziet er je nu nog staan ? O jawel, ze groeten je nog wel vriendelijk, maar achter je rug spotten ze met jou en wijzen je na.

PATLIJN : En toch kunnen ze van mij wat leren, want er is geen beter pleiter dan ik, uren in het rond.

WILLEMIJN : Wat heb je d'r aan ? De knoken groeien ons door het vel. Onze kleren zijn tot op de draad versleten. In de schapraai liggen de muizen dood. Tot wat dient je al je kennis en je geleerdheid, als je ze niet weet om te zetten in klinkende munt ?

PATLIJN : Och, zanik maar niet.

WILLEMIJN : Waarom mijn mond houden ? We geraken van langsom meer in het slop en al maanden zie ik dat stilzwijgend aan.

PATLIJN : Stilzwijgend ?

WILLEMIJN : Ja, meneer, stilzwijgend !

PATLIJN : Ik vraag me af wat een vrouw onder spreken verstaat.

WILLEMIJN : Als jij zo goed het verschil kent, zou j' er beter aan doen je tong te gebruiken. De beste advocaat uren in het rond ! Nee maar ! Bewijs het, manneke, zorg dat we eten op tafel krijgen en nieuwe kleren in de kast.

PATLIJN : Nieuwe kleren ? Hoe kan ik dat ?

WILLEMIJN : Dat zijn jouw zaken.

PATLIJN : Je weet toch dat ik geen cliënten heb.

WILLEMIJN : Natuurlijk weet ik dat. Maar als je hier thuis zomaar blijft lanterfantent....

PATLIJN : Lanterfantent ?

WILLEMIJN : ...en de nietsnut uithangen.

PATLIJN : Ik, de nietsnut uithangen ?

WILLEMIJN : Ja, dan ! Steek je handen uit de mouwen. Sla de handen aan het deeg. Vind wat uit, doe ein-de-lijk wat.

PATLIJN : (bedenkt zich even) Verdomd nog aan toe, je krijgt ze.

WILLEMIJN : Wat krijg ik ?

PATLIJN : Die kleren. Maar hoe leg ik het aan boord ?

WILLEMIJN : Moet ik je dat soms vertellen ? Moet ik je advocatenstreken leren ?

PATLIJN : Waar is mijn jas ?

WILLEMIJN : Wat ga je doen ?

PATLIJN : Wil je nieuwe kleren of wil je d'r geen ?

WILLEMIJN : Natuurlijk, wil ik er.

PATLIJN : Nu dan. Geef me mijn jas.

WILLEMIJN : Wat ga je doen ?

PATLIJN : Stof kopen.

WILLEMIJN : Met boneknopen ?

PATLIJN : Je zegt het wel. Ik weet nog niet precies hoe, maar in elk geval zal het zonder duiten zijn, of mijn naam is niet Patlijn.

WILLEMIJN : In Godsnaam, geen krediet.

PATLIJN : Krediet ? Stel je gerust. Waar is die jas eindelijk ?

WILLEMIJN : Hier ! (Kritische blik van Patlijn op de uitgerafelde jas)
Dat is alles wat er van overgebleven is.

PATLIJN : Hm ! Adieu Willemijntje. Ik ga op jacht. Vergeet het spreekwoord niet : "Een vliegende kraai heeft meer kansen dan een zittende." (af)

WILLEMIJN : Mooie kraai die je bent.

* * * * *

1880

Tweede tafereel

Patlijn verlaat de kamer en terwijl hij 'op straat' komt, trekt hij het doek voor zijn huis dicht. Meester Willem trekt het doek voor zijn winkel open. Het is precies of hij zijn winkel opent. Hij ziet Patlijn.

WILLEM : Dag, meester Patlijn.

PATLIJN : (afwezig) Da-ag... (Bemerkt plots meester Willem) Ah !
Meester Willem. (terzijde) Dat is de kans. (luid) Ik was je haast voorbij gelopen, zozeer was ik met mijn probleem bezig. Geef me de vijf, m'n waarde. En de gezondheid ? Uitstekend, zoals ik merken kan. En hoe marcheren de zaken ?

WILLEM : Nou, 't kon beter zijn. De mensen denken dat de handel een goudmijn is.

PATLIJN : Kom, kom, klagers geen nood. Alle handelaars klagen. Ook daarin gelijk je sprekend op je vader, die goeie vriend, god hebbe zijn ziel. (-) Toen ik je bezig zag, dacht ik een ogenblik dat hij het was. Ik herinner mij, ja, ik herinner het mij alsof het gister was, dat hij me eens een stof heeft verkocht, hm. Zo'n kwaliteit. Mijn vrouw draagt er nog kleren van. Dat was nu eens Vlaams laken van de allerbeste kwaliteit.

WILLEM : Kom toch even binnen, meester.

PATLIJN : Geen tijd, vriend, geen tijd. (Terwijl hij naar binnen gaat)
Ja, je vader was een prima wever en bovendien een gewiekste zakenman. Hoe meer ik je bezie, 't lijkt waarlijk of die goede vriend teruggekomen is. Je bent waarlijk zijn portret, maar jonger, dat spreekt.

WILLEM : Ga toch zitten, meester.

PATLIJN : (nog doordravend) Ja, de gelijkenis is sprekend. Dit voorhoofd...

WILLEM : Ik zal het u kwalijk nemen.

PATLIJN : Die ogen...

WILLEM : Neem toch plaats, meester.

PATLIJN : Die edele neus en die fijngetekende mond.

WILLEM : Alstublieft, meester.

PATLIJN : Je hele verschijning trouwens: rijzig, statig, ernstig. Ja, zijn volmaakt evenbeeld.

WILLEM : Neem toch plaats, heer !

PATLIJN : (gaat eindelijk zitten) En thuis gaat alles wel, ja ?

WILLEM : Opperbest, dank u.

PATLIJN : Prachtig ! En je suikertante ?

WILLEM : Helaas, zo gezond als een vis in 't water.

PATLIJN : Goddank ! Goddank ! (-) Zie je, ik kwam hier zo maar langs op weg naar de notaris. Onder ons gezegd: een rente. En nu heb je mij al in je winkel gekregen. Je vader zei altijd: de klant moet de waar zien, kunnen betasten, dan koopt hij. Ja, handig ben je wel, nog handiger dan je vader. Maar een koper ben ik nog niet.

WILLEM : (verontwaardigd) Heer, ik bid u...

PATLIJN : Neen ! Neen ! Dring maar niet aan. Vandaag verkoop je mij nog geen halve el. (lacht) Maar wat voor een mooi laken is dat. Fijn geweven.

WILLEM : Van mijn eigen schapen, meester.

PATLIJN : Van je eigen schapen ! Fijn ! Zo zacht... zo regelmatig geweven...

WILLEM : Vind u dat waarlijk ?

PATLIJN : M'n compliment. (-) Het laken bevalt me wel.

WILLEM : Waarom dan wachten, heer. U kan uw rente later bij de notaris ontvangen.

PATLIJN : Ontvangen, zeg je. Ja, dat kan later. (-) Dit laken lokt me wel. Een kleed voor mij en een voor mijn vrouw, dat zou geen kwaad idee zijn.

WILLEM : Het is een uitstekend idee, meester.

PATLIJN : Nou !

WILLEM : Een woord volstaat, heer, en het laken wordt u thuis besteld.

PATLIJN : Thuis besteld, zeg je ?

WILLEM : U kan het ook meenemen, heer, al had u geen duit op zak.

PATLIJN : Geen duit op zak, god beware me. Je bent wel voorkomend.

WILLEM : Voor een vriend van mijn vader zaliger...

PATLIJN : (slaat een kruis) God hebbezijn ziel. Amen ! (-) Hoeveel vraag je voor dit laken ?

WILLEM : Het is beste stof, heer, allerbeste stof. Ik heb maar één prijs.

PATLIJN : Moment ! De godspenning. Hoe kon ik dat vergeten. Je vader zou het mij nooit vergeven. Hier heb je de penning.

WILLEM : Bij alle heiligen in de hemel, heer, u is een eerlijk en godvrezend man. U vroeg de prijs ?

PATLIJN : Ja, dat deed ik.

WILLEM : Voor u, meester, 24 cent de el.

PATLIJN : Wat zeg je ? Nee maar !

WILLEM : Vierentwintig cent, de kostprijs.

PATLIJN : Je vader moest je horen.

WILLEM : Het seizoen was slecht, heer. De wol is zeldzaam, duur.

PATLIJN : Praatjes ! Twintig cent, en dan doe ik een eerlijk bod.

WILLEM : Het spijt me meester, dit jaar zal de wol het dubbel kosten. Zij zal deze winter haast niet te vinden zijn.

PATLIJN : Vooruit ! Twintig cent ? Top ?

WILLEM : Waarlijk heer, het spijt me echt.

PATLIJN : 't Verschil in twee ?

WILLEM : Ik zou er aan toedragen, geloof me.

PATLIJN : Nu, als het zo zit. Meet mij wat ik nodig heb. Voor mij drie el. Voor mijn vrouw twee en half. Ja, dat zijn de maten.